

Lisica in lisiček.

Lovec Erklavec iz Podgorice, ki sem ga tolikokrat skrivaj zavidal zavoljo njegovega stanu, zavoljo njegove sive obleke z zelenimi obrobi na nji, mi je daroval mlado lisičko. Kako jo je dobil, nisem dosti vpraševal v prevelikem veselju nad živalco. Saj ima pimperški hrib, pod katerim vozi »kamniški črni polž« nekaj časa od Črnuč naprej proti Kamniku, dovolj razne divjadi, med katero ne stoji košatorepka na poslednjem mestu.

Novo stanovalko »Slovenčeve« hiše — kakor so nazivali sovaščani naš dom — smo deli na nepreslabo verižico in ji odkazali kot dom izpraznjeno pasjo uto pod stopnicami, ki vodijo na nadhlevje. Bila je to prava palača v primeri z lisičjo luknjo zunaj v gozdu.

Majhen je bil naš Rdečkar, podoben na prvi pogled nedolžnemu jagenjčku. Toda oči — oj, v teh očeh je odseval tako čuden blesk, kakor bi bil potegnil kdo s fosforno užigalico v noči po tem nedolžno-pretkanem obrazku.

Če je bil kdo domačih — bodisi sestra Nežika ali mati ali hlapec — v bližini, takoj je zmuznil mali divjaček v zidano kočico in se ni prikazal po celo uro iz nje.

Zato sem opazoval ljubko stvarco raz okno svoje sobice v gorenjem nadstropju hiše. Bilo je popoldne précej prvega dne ujetništva. Nekaj cibek, rumenih in grahastih, se je izprehajalo po navadnih stezah pred hlevom. Nevede so se preveč približale otoku sv. Helene, kjer je prežal ujeti mladi Napoleon na štirih lisičjih nožicah. Ravno sem občudoval Robinzona na njegovem otoku, zatopljen v prelepo povest, ko me prižene nenadno rožljanje verige skokoma k oknu. Mali dečko v pasji uti se je bil zakadil v najbližjo jarčico, in le nepričakovani sunek na vratu ga je zadržal, da je ni pograbil. Potepeno se je splazilo revše — reppek med zadnjima nogama — v svoj kot, in kolikorkrat je ponovilo svojo lovsko srečo, vselej ga je neusmiljena verižica butnila ob tla.

Čimbolj se je večerilo, toliko nemirnejši je postajal naš mali Rjavček. Hodil je iz ute in zopet pri najmanjšem šumu nazaj, grizel besno ob svojo mučiteljico iz železnih obročkov in jo glodal kot veverica storž. Nenadoma obstane, obrne velike uhlje v določeno smer, kot bi prisluškoval, dvigne mali, zamorski nosiček v zrak — in začul sem kratek trepetajoč krik iz njegovega grla.

Precej nato zaslišim iz Mihelnove hoste sèm pritajen »bevsk«, kakor sem ga že večkrat čul pri starih lisicah na prostem, in čez par minut že se je pomikala pritajena senca preko gorenjega sadnega vrta, mimo drvarnice in poda proti našemu hlevu. Rdečkar je stekel v uto, a se vrnil takoj zopet iz nje in skakljal nasproti starki z vsem nedopovedljivim veseljem, ki ga le more pokazati ljubeči otrok ljubljene mamici. Kot blisk pograbi starka Rjavčka, da ga odnese po istem potu, kakor je prišla. Luna mi je dajala v svoji naklonjenosti toliko svetlobe, kolikor sem je ravno neob-

hodno potreboval, čepeč tiho kot pajek pri oknu. A v trenutku, ko je bila verižica pri koncu, se je odtrgal tudi malček starki siloma iz gobčeka, in ker se je odprlo v tem slučajno okno, je zbežala starka preko grmade drvâ na dvorišču.

Debelo uro pozneje je bilo. Lisjaček ni več tekal nemirno semtertja in rožljaj in cvilil. Pri bledem svitu si lahko opazil staro lisico, ki je ležala iztegnjeno ob sinku in glodala — iz rožljanja železa lahko uganeš, na čem — sinko pa si je privoščil po dolgem času strašnega dne v ujetništvu zopet enkrat toplega mleka pri materi.

Tiho sem stopil na dvorišče. A še preden sem zopet ugledal gorenji prizor, je že izginila stara zvitorepka v hosto. Poleg ute je bila popustila dve poljski miški, krvavi in še gorki — večerja ubogemu mladičku. Saj je bil le-ta dedič vse njene materinske skrbi in ljubezni, potem ko so ji bili ugrabili in podavili neusmiljeni sovražniki vse druge otročiče. Četudi je bilo v soseščini več psov, vendar je prihajala stara lisica vsako noč, da podojji mladiča in mu prinese svežih piščancev, jerebic in druge divjačine.

Drugo noč ujetništva zaslišim zopet rožljanje. Stara lisica je kopala z največjo gorečnostjo luknjo pred uto. Ko je bila že dovolj velika, da bi se lahko skrila sama vanjo, je zagrabila verižo in jo zasula v jami s prstjo. Meneč, da je zdaj rešena strašne železne vezi, zgrabi zmagoslavno mladiča pri tilniku in skoči ž njim v smeri proti gozdu. Seveda je bil uspeh isti kot prejšnjo noč. Ruk — je reklo in mali ubožec je ležal napol zadavljen na tleh. Ubogi, mali ujetnik — kako bolešno si stokal, ko si se plazil nazaj v utico! Toda izpustiti te ne smem — le pod tem pogojem te mi je izročil lovec, ki dobro vé, koliko škode mu napraviš med divjačino. Zato te tudi sovraži kot ščurka na juhi. Jaz sam pa sem imel malega paglavca v lisičjem kožuhu prisrčno rad. Obljubil sem mu najboljših ostankov domačega kosila in večerje dosita in toplo stanovanje pozimi za vse dni njegovega življenja.

Toda kako majhno je bilo to število dni!

Že v drugi noči proti polnoči zaslišim pasje lajanje. Ko se je lovež sosedovega Belina oddaljeval bolj in bolj, sem bil prepričan, da je na sledu za lisico. Toda še tisto noč se je vrnila starka nazaj na dvor, umorila nekje — menda pri Plešku ali Pevcu — premalo zavarovano kuro, jo prinesla mladiču in se zleknila poleg njeга skoro brez sape. Nesrečnica je menda menila, da ne damo ujetniku nobene hrane razen tega, kar mu je pri našala sama.

Krvava puta pa je izdala našim domačim, kdo da prihaja ponoči v vizite. Hlapec Janče je dobil povelje, naj bo pozoren in pripravljen z nabasano puško na obisk. Zelo me je vse to skrbelo, ker je bilo le preveč pripravno, da me pripravi ob nočni teater, ki bi ga ne bil zamenjal z najlepšo gledališčno igro. Toda skrbno opazujoč novega stražnika, sem kmalu prišel na to, da ni tako nevaren. Ker so bile noči še nekaj hladne, se je pametni naš Janče zavil skrbneje v suknjo in v čuječnost, za katero se je trudil, da ustreže materi in dobi za to lepo plačilce v podobi steklenice

»jeruža« — zavoljo tega »grenkega« nisva bila z Jančetom nikoli tako zelo prijatelja, kot bi bila lahko!

Ta prisiljena čuječnost mu je oslabil živce, da ni imel glasni »pok! pok!« nekako ob drugi uri popolnoči nobenega uspeha.

Zjutraj sem našel, da ni pozabila starka mladiča.

Naslednjo noč je prišel sosed, ki mu je bilo zmanjkalo v zadnjem času več kuretine — znan strelec — sam na stražo k nam. Naši so mu povedali, kako in kaj. Kmalu ko se je stemnilo, je jeknil prvi strel. Prišla je bila starka s plenom v gobcu, a spustila ga je pravi trenotek in ubežala. Z drugim poizkusom, da bi prišla do mladička, je izvabila stražnikovi cevki drugo svinčenko. A zopet se je pokadil smodnik zastonj. Ko smo pa zjutraj ogledovali verigo, smo se prepričali, da je bila prišla pogumna mati v tretje na dvorišče in si prizadevala ure in ure, da pregrize pošastne okove, ki so uklepali mladega ujetnika. Pač res, še kruta lisičja mati ima skrb za zarod, če vidi, da je v nevarnosti!

Zato naslednjo noč ni stražil nihče več.

Bilo je četrto noč mojega opazovanja. Zopet je potihnilo nenadoma bolešno stokanje malčka na verigi — kar se prikaže znana senca ob drvarnici.

Pa danes ni nesla ta senca nobene prepelice, nobenega zajčka ali miške, če sem prav videl. Pa ni menda starka izgrešila svojega plena? Mari nocoj ničesar ne prinese ljubljenu edinčku? Ali pa morda zaupa meni, da dovolj poskrbim zanj namesto nje?

Zvita je lisica; toda pameti sirota nima, pa se je zelo prevarila. Mislila je to noč še prav posebno postreči svojemu ljubljencu. Na svojem gozdnem potovanju je zagledala nekaj — kakor se ji je zdelo — jako okusnega. Oh, to bo večerjica za malega stradavčka! Pa bilo je njej in njemu — v skrajno nesrečo.

* * *

Kot senca je bila prišla, kot senca ob prihodu solnca je zopet izginila četrto noč. Mladi lisjak je hrepeneče popal nekaj, kar mu je bila prinesla, in je grizel in žvečil in goltal z vso slastjo lačnega ujetnika, ki že dolgo ni videl jedi. Pa še med tem, ko je žrl, je nenadoma bolešno vzkriknil, da mi je šlo skozi srce. Videl sem le še, kako se je ubožec zvalil na tla, kako se je treslo v mrzlici malo telesce in so brcale male nožice. A le kratek je bil smrtni boj in — našega lisjačka ni bilo več na svetu.

Starka mu je bila prinesla zastrupljene vade.

Radivoj Slovenčev.

